SAMMEN OM FREMTIDEN

HVAD HAR DET SKABT OG HVORDAN FORANKRER VI ARBEJDET MED FREMTIDSKUNDSKABER PÅ BIBLIOTEKET?

Udarbejdet af Ea Helth Øgendahl

FOR TÆNKETANKEN FREMTIDENS BIBLIOTEKER
NOVEMBER 2025

Indhold

Værdiskabelse

Derfor er det en god idé med fokus på fremtidskundskaber og generationslab på bibliotekerner?

Forankring

Konkrete eksempler på forankringsveje

Principper

Hvad fungerer særligt godt i arbejdet med at udbrede og forankre metoden?

Opsamling

Perpektiver og særlige opmærksomhedspunkter

Formål med SAMMEN OM FREMTIDEN

- Skabe nye fælles fremtidsbilleder, der giver håb til handling på tværs af generationer
- Skabe nye modeller og kapacitetsopbygning for generationsmøder mellem unge og voksne 60+
- Fastholde voksne 60+ som ressourcer, herunder rejsehold og eksisterende handlefællesskaber fra projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL, i lokale klimahandlefællesskaber‘
- Styrke trivsel blandt voksne 60+ gennem deltagelse og mulighed for at faciliterede handlemuligheder og fællesskaber på biblioteket sammen med andre aktører
- Fastholde og videreudvikle bibliotekerne som arena for seniorfællesskaber og bæredygtig udvikling
- Styrke fokus på voksne 60+ ressourcer i klimadagsordenen

SAMMEN OM FREMTIDEN
- formålet kort fortalt

- Fremtidskundskaber skal gøres tilgængelige for flere
- Demokratisere samtalen om fremtiden - fordi alle har lov til at tale om og definere fremtiden
- Samle generationer for at skabe klimahandling på biblioteker

VÆRDISKABELSE FOR DELTAGERE OG FAGPROFESSIONELLE

Resultattemaerne beskriver eksempler på de resultater, der skabes i arbejdet med fremtidskundskaber og generations-møder på folkebiblioteket. Se metoder i materialet på: https://www.fremtidensbiblioteker.dk/sammen-om-fremtiden

Temaer og analyse er lavet på baggrund af interviews med 10 deltagere (voksne 60+ og unge) og 11 medarbejdere, samt gennegang af afrapporteringer fra ni af de deltagende biblioteker.

Værdi for deltagerne

- med særligt fokus på voksne 60+

FUTURE LITERACY GENERATIONS-LABS

(nye) samtaler om fremtiden

- Samtaler og tanker om fremtiden - et uudforsket område for mange
- Nuancer, nye billeder og nyt sprog for fremtiden
- Trænet forestillingskraft og kritisk tænkning

Møder mellem generationer og verdensbilleder

- Indsigt i andre verdensbilleder
- Forståelse for andres situation og perspektiv
- Brud på algoritmer og hverdagslogikker

Mærker erfaringer og egen betydning

- Opmærksomhed på egen viden og erfaring
- Oplevelsen af at ens perspektiv er nødvendigt

Energi, håb og lyst til at gøre mere

- Energi og håb skabt i rummet og gennem samtalen
- Ejerskab over fremtiden
- Stærkt momentum for handling i fællesskab
- Viden og opdagelser, der deles med andre
- Motivation for mikrohandlinger i egen hverdag

Oplevelse af fællesskab

- Fælles fremtidsbilleder
- Glæde ved at opleve det fælles og momentum for at gøre noget i fællesskab
- Mærke at uenighed og forskellige perspektiver er ok
- Mærker ønske om fællesskab

Samtaler og tanker om fremtiden

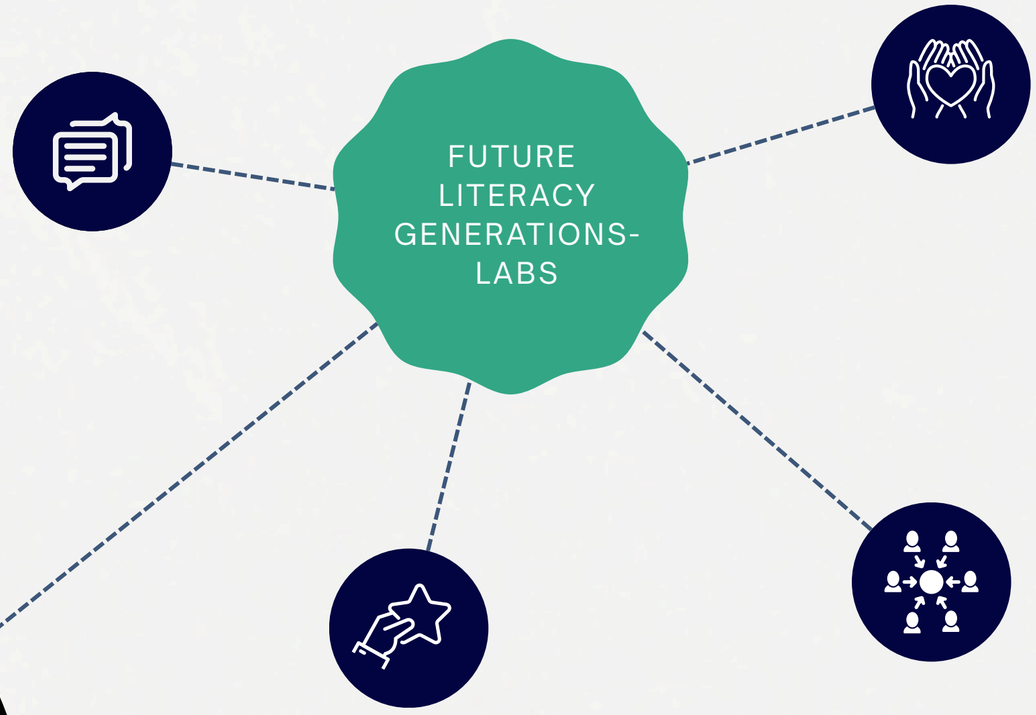
Jeg har faktisk prøvet at arbejde med fremtiden før, men jeg synes, den måde, de gjorde det på, var rigtig god. Det var en ny måde, man fik øjnene op for det på en ny måde - og det var også godt, at man skulle spare med alle de andre og så finde vi ud af en fællesnævner. - Deltager, skoleelev

Nuancer, nye billeder og nyt sprog for fremtiden

Det, der inspirerede os var fællesskab og miljø. Der var også noget med, at teknologien bliver meget bedre, men det kom der faktisk ikke så meget af. Vi var overraskede over, hvor lidt teknologi, der faktisk blev snakket om. [..]
Jeg tror, at det var meget sådan, at hun [fra biblioteket] prøvede at lave en overordnet fremtid. Så hun kunne få vores idéer over på noget miljø. [..]
Det var godt, at vi så får snakket om selve samfundet, hvordan det kommer til at fungere med mennesker i stedet for så meget med robotter.
- deltager, skoleelev

Værdi for deltagerne

- med særligt fokus på voksne 60+

(nye) samtaler om fremtiden

- Samtaler og tanker om fremtiden - et uudforsket område for mange
- Nuancer, nye billeder og nyt sprog for fremtiden
- Trænet forestillingskraft og kritisk tænkning

Møder mellem generationer og verdensbilleder

- Indsigt i andre verdensbilleder
- Forståelse for andres situation og perspektiv
- Brud på algoritmer og hverdagslogikker

Mærker erfaringer og egen betydning

- Opmærksomhed på egen viden og erfaring
- Oplevelsen af at ens perspektiv er nødvendigt

Energi, håb og lyst til at gøre mere

- Energi og håb skabt i rummet og gennem samtalen
- Ejerskab over fremtiden
- Stærkt momentum for handling i fællesskab
- Viden og opdagelser, der deles med andre
- Motivation for mikrohandlinger i egen hverdag

Oplevelse af fællesskab

- Fælles fremtidsbilleder
- Glæde ved at opleve det fælles og momentum for at gøre noget i fællesskab
- Mærke at uenighed og forskellige perspektiver er ok
- Mærker ønske om fællesskab

Indsigt i andres verdensbilleder

Folk bliver mærkværdige, når de kun kender nogen på deres egen alder [..] Vi ser kun verden i det verdensbillede, vi udveksler viden med.
– Deltager (60+)

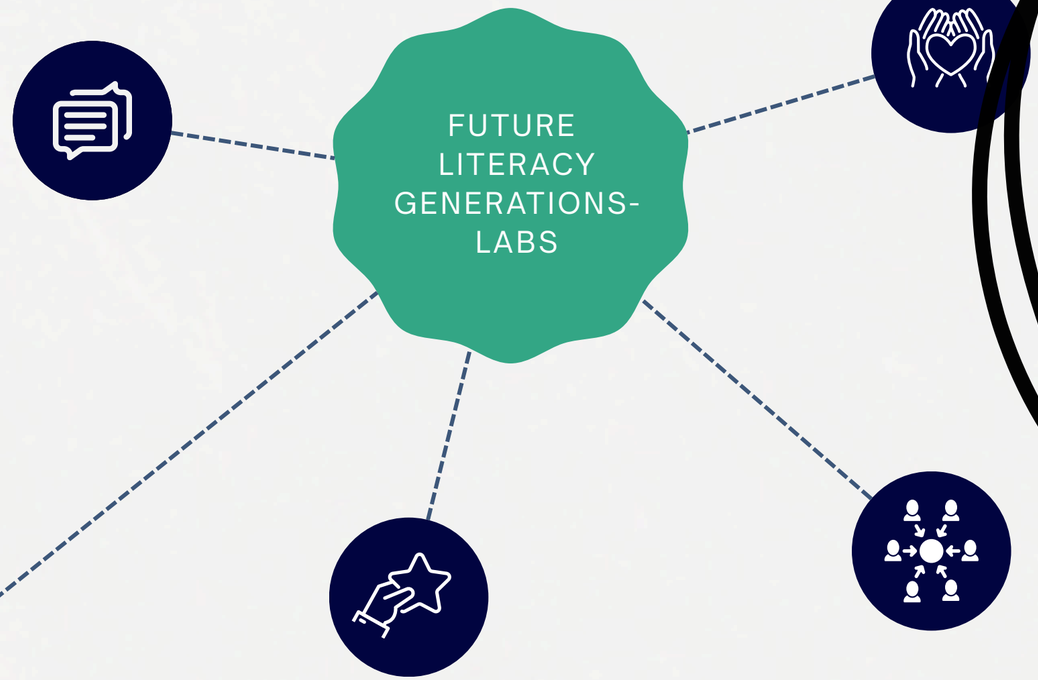
Det, der er det spændende ved det, er, at vi er flere forskellige generationer, som ligesom tænker forskelligt. - Deltager, skoleelev

Forståelse for andres situation og perspektiv

For os ældre [aktivistiske ældre] er det nødvendigt at finde ud af, hvad det er, de unge tænker omkring det, så vi kan finde ud af, hvordan vi kan nå dem. Og for de unge tror jeg, at det er... mange unge har en forkert forestilling om, hvad gamle mennesker kan... de bliver overraskede.
- Deltager (60+)

Værdi for deltagerne

- med særligt fokus på voksne 60+

(nye) samtaler om fremtiden

- Samtaler og tanker om fremtiden - et uudforsket område for mange
- Nuancer, nye billeder og nyt sprog for fremtiden
- Trænet forestillingskraft og kritisk tænkning

Energi, håb og lyst til at gøre mere

- Energi og håb skabt i rummet og gennem samtalen
- Ejerskab over fremtiden
- Stærkt momentum for handling i fællesskab
- Viden og opdagelser, der deles med andre
- Motivation for mikrohandlinger i egen hverdag

Møder mellem generationer og verdensbilleder

- Indsigt i andre verdensbilleder
- Forståelse for andres situation og perspektiv
- Brud på algoritmer og hverdagslogikker

Mærker erfaringer og egen betydning

- Opmærksomhed på egen viden og erfaring
- Oplevelsen af at ens perspektiv er nødvendigt

Oplevelse af fællesskab

- Fælles fremtidsbilleder
- Glæde ved at opleve det fælles og momentum for at gøre noget i fællesskab
- Mærke at uenighed og forskellige perspektiver er ok
- Mærker ønske om fællesskab

Energi og håb skabt i rummet og gennem samtalen

Vi gik derfra med en positiv fornemmelse af, okay, det skal nok gå - om ikke andet, så har vi hinanden, hvis det går galt. Altså, det var sådan den der følelse af: at der lettede stemningen. Og det synes jeg var det hele værd. At man ligesom gik fra et lavere punkt og et lidt isoleret mismod til et fællesskab med mere håb. - Deltager (60+)

De helt ubetingede største stjernestunder, det var en bedstemor på gymnasiet, som sagde, at det var simpelthen rart og beroligende at se, at vi kan tale sådan her sammen om fremtiden. - Biblioteksmedarbejder

Ejerskab over fremtiden

Metoden er god - fordi det kan jo give en selv ejerskab af fremtiden. Du bliver jo ellers hele tiden præsenteret for alt det dårlige. Altså vi har jo nærmest tabt. Så det er ligesom at få og opleve, at du skal selv bestemme over din fremtid, så meget det kan lade sig gøre. Og dermed opleve, at det er vigtigt, at det ikke er nogen andre, der definerer din og dine børn og børnebørns fremtid. - Deltager (60+).

Viden og opdagelser, der deles med andre

Jeg tror at sådan en workshop kan hjælpe på, at folk får øjnene op for, hvorfor det faktisk er vigtigt, at vi hjælper vores natur og miljø. Fordi vores jord er jo ved at dø, så vi er nødt til at hjælpe den på vej. [..] Jeg har talt med mange af mine familiemedlemmer om det efterfølgende - hvordan det kommer til at se ud i fremtiden. - Deltager, skoleelev

Det virkede som om det var godt at have samtalen – et klimamål var at tage samtalen videre til andre venner. Vi oplevede, at deltagerne blev inspireret. - Biblioteksmedarbejdere

Motivation for mikrohandlinger i egen hverdag

Vi synes det var interessant at være med. Og vi er også enige om, at det har givet stof til eftertanke." [...] Der er ingen tvivl om, at det her er et spark. Vi er sporet ind på det i forvejen, men der er ikke nogen tvivl om, at vi bliver endnu mere sikre på, at det er den rigtige retning, vi går. - Deltager (60+)

Værdi for deltagerne

- med særligt fokus på voksne 60+

FUTURE LITERACY GENERATIONS-LABS

(nye) samtaler om fremtiden

- Samtaler og tanker om fremtiden - et uudforsket område for mange
- Nuancer, nye billeder og nyt sprog for fremtiden
- Trænet forestillingskraft og kritisk tænkning

Energi, håb og lyst til at gøre mere

- Energi og håb skabt i rummet og gennem samtalen
- Ejerskab over fremtiden
- Stærkt momentum for handling i fællesskab
- Viden og opdagelser, der deles med andre
- Motivation for mikrohandlinger i eget hverdag

Møder mellem generationer og verdensbilleder

- Indsigt i andre verdensbilleder
- Forståelse for andres situation og perspektiv
- Brud på algoritmer og hverdagslogikker

Mærker erfaringer og egen betydning

- Opmærksomhed på egen viden og erfaring
- Oplevelsen af at ens perspektiv er nødvendigt

Oplevelse af fællesskab

- Fælles fremtidsbilleder
- Glæde ved at opleve det fælles og momentum for at gøre noget i fællesskab
- Mærke at uenighed og forskellige perspektiver er ok
- Mærker ønske om fællesskab

Mærker et ønske om det fælles

Da de (60+) var unge, så var det jo en helt anden hverdag. De har jo prøvet at opleve dengang, hvor det hele ikke handlede om telefoner, hvor meget tøj man havde, hvilket tøj man havde. Dengang måtte man være mere sammen med hinanden på en måde i byen. Så jeg tror, at de hjælper os til at være mere sammen og skabe sammenhold mod at hjælpe. Ordet fællesskab passer rimelig godt på dagen, fordi vi faktisk også har brug for at være mere sammen. Skabe noget mere sammen - Deltager, skoleelev

Værdi for deltagerne

- med særligt fokus på voksne 60+

(nye) samtaler om fremtiden

- Samtaler og tanker om fremtiden - et uudforsket område for mange
- Nuancer, nye billeder og nyt sprog for fremtiden
- Trænet forestillingskraft og kritisk tænkning

Møder mellem generationer og verdensbilleder

- Indsigt i andre verdensbilleder
- Forståelse for andres situation og perspektiv
- Brud på algoritmer og hverdagslogikker

Mærker erfaringer og egen betydning

- Opmærksomhed på egen viden og erfaring
- Oplevelsen af at ens perspektiv er nødvendigt

Energi, håb og lyst til at gøre mere

- Energi og håb skabt i rummet og gennem samtalen
- Ejerskab over fremtiden
- Stærkt momentum for handling i fællesskab
- Viden og opdagelser, der deles med andre
- Motivation for mikrohandlinger i egen hverdag

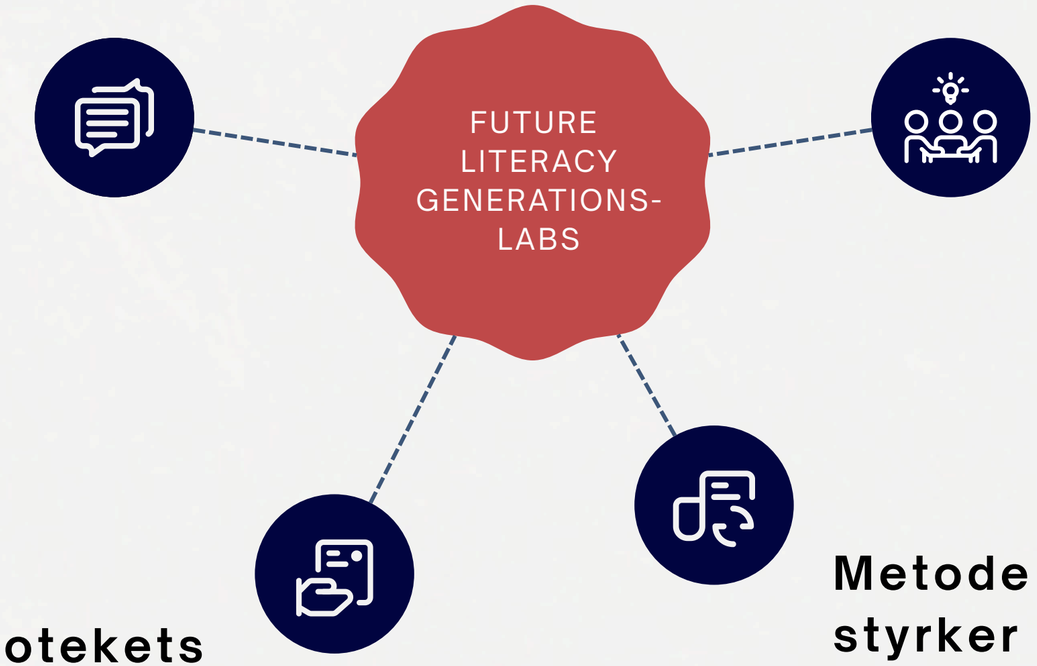
Oplevelse af fællesskab

- Fælles fremtidsbilleder
- Glæde ved at opleve det fælles og momentum for at gøre noget i fællesskab
- Mærke at uenighed og forskellige perspektiver er ok
- Mærker ønske om fællesskab

Værdi for fagprofessionelle og biblioteket som institution

Dialogformat til demokratisk samtale om fremtiden

- Dialogformat uden krav om bestemt forhåndsviden
- Mulighed for at arbejde med kritisk tænkning, samfund og dagsorden ift. bæredygtighed
- Format til skoleklasser og til borgerdialog på tværs

Dialogformat til arbejdet med fællesskaber om bæredygtighed

- Starter samtaler & bevidsthed
- Format til at starte og udvikle fællesskaber
- Muliggør involvering af flere

Synliggør bibliotekets og litteraturens værdi

- Litteratur giver værdi og metoden forøger værdien af bibliotekets materialer
- Bidrager til formidlings-opgaven om kunst, kultur og litteraturen

Metode & tænkning styrker biblioteket som institution

- Potentiale til at blive mere grundlæggende tilgang i bibliotekernes arbejde
- Metode til fælles fremtider og dialog i medarbejdergruppen => fælles retning, energi og samtaler om faglige prioriteter

FEM PRINCIPPER/CENTRALE ELEMENTER TIL AT FREMME ARBEJDET MED FREMTIDSKUNDSKABER PÅ BIBLIOTEKET

Modellen samler erfaringer, udfordringer og opmærksomhedspunkter fra arbejdet med metoder og materialer

Principper

- til arbejdet med fremtidskundskaber og generationslabs på folkebiblioteket

Litteraturen og kulturen som fremtidskraft

Litteraturen er et stærkt element i metoden
Dermed bidrager metoden til formidlingsopgaven af kunst, kultur og litteratur og forøger litteraturens værdi

Generationsmøder og potentiale i uenighed

Brug for dialoger på tværs af verdensbilleder og alder
Møder kan være mellem mange aldre (ikke kun unge og voksne 60+)
Forskellige deltageres perspektiver er vigtige og efterspurgte
Uenigheder kan rummes og giver værdi

Lokalt formål og lokal motivation

Metodemanual som byggesten. Metoden tilpasses egne formål, formater, målgrupper og motivation
Den gode lokale overskrift, hvor tema og aktiviteter formidles før metoden

Fællesskabet og at gøre noget sammen

Særlighed og fælles måltider styrker ramme og samhørighed
Metode og dialog kan kobles til fx at bygge, tegne, tilberede og opleve (og kan dermed kobles til andre aktiviteter)

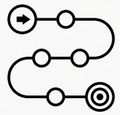
Klimahandling og opfølgning

Klimahandling kan være mange forskellige ting
Blik for samspil mellem refleksionen og handlingen
Fokus på afrunding og mulige næste skridt
Potentiale i forløb med flere møder og/eller efterbearbejdning af udbytte og refleksioner

Fremtidsværksteder i mange former

Aktivitet i eksisterende (bæredygtigheds) fællesskab

Del af sammen-hængende møderække for ny gruppe

For folkeskoleklasse og individuelt tilmeldte 60+

Del af udviklingsproces for indretning af nyt lokale

For unge fra innovationslinje og 60+ fra bæredygtigheds-grupper

For unge fra lokalt ungdomshus og individuelt tilmeldte 60+

For gymnasieklasse og 60+ fra bæredygtigheds-grupper

Et demokratisk rum til dialog om fremtiden i kommune og lokalsamfund

Skoleklasser med historien som artefakter

Hele organisationen/ personalegruppe/ institutionsmøder

Skoletilbud med fremtidsværksted og generations-møder

- Biblioteksformat, der giver værdi i en skole/uddannelseskontekst
- Deltagelse af 60+ (grupper, ældreråd bedsteforældre, forældre)
- Formål: at tale om fælles fremtidsbilleder som første vigtige handling
- Giver særlig opmærksomhed på bibliotekets virke og muligheder

For eksempel Albertslunds samarbejde med arbejde med VUC, Brønderslevs samararbejde med gymnasium, Aalborgs samarbejde med folkeskole og Koldings samarbejde med skoler.

Fremtidsværksted som del af forløb, der skaber nye bæredygtigheds tiltag lokalt

- Forløbsformat til at etablere grupper og skabe fælles samtaler om fremtiden
- Grupper, der mødes over længere tid om konkret lokal klimahandling
- Måske som start på etablering af lokale grupper og fællesskaber

For eksempel ballerups etablering af grønt fællesskab og Sydhavnens etablering af gruppe med tværs deltagere fra lokale grønne grupper.

Fremtidsværksted som del af aktiviteter i og med (klima) fællesskaber

- Enkeltstående fremtidsværksted eller elementer fra metoden til at skabe dialog, fællesskab og håb
- Kan indgå som del af andet arrangement med andet indhold og andre aktiviteter (fællesspisning, aktiviteter i naturen mv.)
- Det åbner op for at få flere med og kan skabe mere lyst til handling
- Potentiale i samarbejde med andre aktører

For eksempel Hillerøds brug af fremtidsværksted i forbindelse med fællesspisning og arrangement på biblioteket for borgere, der er aktive eller har interesse i den grønne dagsorden.

Fremtidsværksted som tænkeformat, med plads til refleksion, litteratur og dialog

- Enkeltstående aktivitet til nye samtaler, nye perspektiver og ny opmærksomhed - men uden aktiv klimahandling
- Fast og kendt format som guided fælleslæsning, foredrag mv.
- Ikke er krav om bestemt viden eller litteraturinteresse for at deltage

Det var et forslag til hvordan formatet kan bruges fremadrettet.
Eksempel kan måske findes i en af Albertslund måder at afrøve formatet på eller i Brønderslevs fremtidsværksted i samarbejde med borgere i boligområde.

Dialogformat til demokratiske samtaler i kommune / lokalsamfund

- Dialog om vores fælles fremtid
- Hvordan skal kommunen udvikles i forhold til konkret tema
- Format til involvering af indretning eller brug af konkrete lokationer i kommunen

For eksempel Albertslunds brug af fremtidsværksted i forbindelse med valgarrangement eller i Ballerup, hvor fremtidsværksted blev brugt i udvikling af arbejdet i kulturforvaltningen (som jeg husker det) og vist også til arbejde med indretning af lokale.

Fremtidsværksted i organisationen og på tværs af biblioteker

- Dialogformat til medarbejdere om fremtidens bibliotek
- Synliggør og giver plads til forskellige faglige fokusområder, perspektiver og ønsker for bibliotekets tilbud og virke

For eksempel Hillerød, Albertslund , Fredensborg har brugt det i personalegruppen. og Albertslund har et godt eksempel hvor de laver fremtidsværks med deltagelse af medarbejdere fra Roskild e bibliotek og dermed sikre udveksling og udvikling på tværs.

Opsamling

Perpektiver og særlige opmærksomhedspunkter

- Styrken i metoden ligger i samspillet mellem fremtidskundskaber, litteratur- og kulturformidling og dialog på tværs.
- Forankring i bibliotekssektoren: fokus på at gå fra at afholde fremtidsværksteder (for at træne metoden) => til at bruge metoden til at styrke egen opgaveløsning.
- Det fremmer udbredelse at metoden, at medarbejderne prøver metoden på egen krop. En konkret idé er, at deltage i fremtidsværksted med/hos kollega på et andet bibliotek. Det giver erfaring og mulighed for vidensdeling.
- Fokus på lokalt tema og lokal kontekst: Hvordan kan metoden brugs til at skabe værdi for de fællesskaber, målgrupper og temaer, vi er særligt optagede af?
- Afrundingen af workshoppen og fokus på at bygge videre på energi og motivation: Hvordan kobles til mulige næste skridt? (fx oprette mail-liste, kontakt til andre grupper, videre arbejde med fælles handling og/eller formidling af indsigter fra workshoppen til andre).
- Tænk i samarbejder med andre aktører/foreninger - måske kan metoden bruges som kickstart til samarbejder, aktiviteter og fællesskaber.

Gode råd fra deltagerne

- Ikke for meget metode og akademisk sprog - det skal kunne møde alle.
- Konkrete overskrifter på “fremtiden” (fx. ift bestemt tema) hjælper i processen.
- Elever er vandt til at ting skal “bruges til noget” - det kræver fokus på rammesætning og tydelighed i formålet med dagen.
- Tydelig opfølgning på dagen - hvad kom der ud af det, hvis der fx blev lagt konkrete planer.